

MINISTERUL
MUNCII, PROTECȚIEI
SOCIALE ȘI FAMILIEI AL
REPUBLICII MOLDOVA



МИНИСТЕРСТВО
ТРУДА, СОЦИАЛЬНОЙ
ЗАЩИТЫ И СЕМЬИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2009, Chișinău, str. Vasile Alecsandri, 1
Tel. +373 22 269301; Fax. +373 22 269310
e-mail: secretariat@mmps.gov.md;
web: www.mmps.gov.md

МД-2009, Кишинэу, ул. Василе Александри, 1
Тел. +373 22 269301; Факс. +373 22 269310
e-mail: secretariat@mmps.gov.md;
web: www.mmps.gov.md

12.12. 2013 nr. 13/2399

**Doamnei Tatiana BADAN,
Președinte al Congresului
Autorităților Locale din Moldova**

*Ref. la Ghidul privind instruirea, practica de
specialitate și activitatea consilierilor de familie*

Stimate doamnă Președinte,

În conformitate cu decizia Comisiei naționale pentru populație și dezvoltare din 12.06.2012 specialiștii de profil ai Universității de Stat din Moldova, reprezentanții Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei au elaborat proiectul documentului cu titlul preliminar Ghidul privind instruirea, practica de specialitate și activitatea consilierilor de familie.

În scopul reglementării încadrării absolvenților specialității respective în câmpul muncii, prin Ordinul Ministrului muncii, protecției sociale și familiei nr.694-p din 27.12.2012, publicat în Monitorul Oficial nr. IX-21, art.52, în Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova a fost prevăzută specialitatea "consilier de familie", conform Clasificării Internaționale Standard a Ocupațiilor.

În acest context, rugăm examinarea și expunerea de opinii asupra conținutului proiectului Ghidului privind instruirea, practica de specialitate și activitatea consilierilor de familie.

Vom aprecia foarte mult, dacă propunerile cu privire la proiectul în cauză vor fi remise în adresa Ministerului în termen rezonabil.

Anexa: 7 pagini.

Cu respect,

Ministru

Valentina BULIGA

Ghidul

privind instruirea, practica de specialitate și activitatea consilierilor de familie

PARTEA GENERALĂ

I. Introducere

Prin aderarea la Programul de Acțiune al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare din 5-13 septembrie 1994 de la Cairo (CIPD'94), Republica Moldova și-a asumat abordarea complexă multisectorială a politicilor referitoare la dezvoltarea demografică. Din această perspectivă, prin Hotărârea Guvernului nr.768 din 12.10.2011 a fost aprobat Programul național strategic în domeniul securității demografice a Republicii Moldova (2011-2025) (în continuare –Programul). În documentul respectiv au fost concepute direcțiile strategice pentru asigurarea stabilității și evoluției demografice pe o perspectivă de 15 ani.

În conformitate cu principiile CIPD'94, în Program a fost accentuat imperativul de diminuare și chiar inversare a tendinței de scădere a populației. În această ordine de idei, rolul familiei, educația familială, sănătatea reproducerii au fost recunoscute drept unele din componentele fundamentale necesare redresării demografice.

Prin promovarea importanței familiei și a valorilor familiale, adoptarea unui comportament reproductiv sănătos, inclusiv prin educarea respectului între generațiile din componența familiei, va fi asigurat un impact pozitiv asupra următoarelor generații umane,

Programul menționat are referințe la subiectele privind creșterea rolului femeilor, egalității între genuri, participarea și responsabilitatea bărbaților, consolidarea familiilor, concilierea vieții profesionale cu obligațiile familiale. Capitolul Programului ce se referă la politicile familiale și prioritățile strategice se bazează pe recomandările generale pentru politici familiale, elaborate în cadrul întâlnirii grupului de experți ai Organizației Națiunilor Unite ce a avut loc la Doha, Qatar (Raportul EGM ONU, 2009): "Politica familială într-o lume în schimbare: Promovarea protecției sociale și a solidarității intergeneraționale" și pe viziunile experților ONU, a căror opinii au constituit cadrul general de orientare a documentului. De asemenea, menționăm că dezvoltarea politicilor familiale prin prisma dimensiunii de gen este stipulată în Programul Național de Asigurare a Egalității de Gen pentru anii 2010-2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.933 din 31.12.2009.

II. Tranziția familiei

În contextul CIPD'94, a fost subliniat rolul familiei și a faptului că procesele schimbărilor demografice și socio-economice intense, au influențat modelele de formare a familiei, de viață familială, generând modificări considerabile ale componenței, rolului și structurii familiilor. Funcțiile tradiționale ale familiei nu mai reflectă realitățile și aspirațiile actuale, deoarece tot mai multe femei sunt încadrate în câmpul muncii în afara ariei căminului familial. Diversele cazuri de migrație internă și externă, alte schimbări sociale și economice au supus familia unei puternice presiuni. Astfel, cele mai imperative devin activitățile de promovare a valorilor familiale și ale respectului între generații, care nu mai corespund necesităților societății. De asemenea, funcțiile de procreare, de creștere și educație a copiilor în cadrul familiei trebuie tratate în relație cu fenomenele de nupțialitate; divorțialitate, uniunile informale, inadaptabilitatea familiei etc.

Deși politicile guvernamentale funcționale, au sarcina să asigure egalitatea de gen, există încă diferențe semnificative privind preocupările bărbaților și a femeilor, mai ales pe piața forței de muncă, unde sunt înregistrate inegalități salariale, accesul diferit la locuri de muncă mai bune și mai bine plătite, disponibile adesea doar pentru bărbați, lipsa recunoașterii muncii neremunerate, care o efectuează unii membri ai familiei.

Din considerentele expuse, familia reprezintă un cadru complex al impactului politicilor sociale și economice. În baza opiniilor specialiștilor de profil, obiectivul politicii familiale constă în crearea condițiilor de a facilita echilibrul vieții profesionale și a celei de familie și de a promova echitatea de gen prin îmbunătățirea oportunităților ambilor părinți de a participa la viața profesională și de a avea grijă de copiii lor. Politica familială trebuie să ofere o gamă largă de servicii și beneficii pentru părinții încadrați în câmpul muncii, oferind posibilitatea ca un număr tot mai mare de mame să aibă acces la locuri de muncă. Aceste premise sunt necesare deoarece familiei îi revine și rolul de asigurare a protecției sociale a membrilor ei prin intercalarea cu serviciile sistemului statal și instituțional.

III. Consilierea familială și necesitatea formării cadrelor

Cu certitudine, relațiile familiale exercită influențe asupra societății, întrucât interacțiunile inadecvate dintre părinți și copii, între membrii de diferite generații, conduc la abandon, comportament deviant, disparități în abordarea problemelor survenite etc. Aceste fenomene devin probleme sociale, ce necesită aplicarea efortului statului pentru redresare, implicare de eforturi umane și de cheltuieli bugetare, ce ar fi fost evitate, dacă implicarea membrilor familiei sau a specialiștilor pregătiți în domeniu ar fi intervenit la momentul oportun pentru oferirea suportului profesionist calificat.

Expusă la presiunile externe, familiile pot fi afectate de multe probleme interne, legate de starea de sănătate a unui membru, legate de serviciu, de comportamentul inadecvat al copiilor ș.a. Acești factori ce amenință familia, care o pot dezbină, ce creează conflicte și stres, adesea au efectul într-o despărțire sau un divorț, din care vor ieși toți membrii ei cu suferințe.

Prin procedura de suport a familiei de către un specialist pregătit în domeniul consilierii de familie poate fi ajutat grupul familial să treacă peste aceste momente de criză, ca fiecare membru să-l înțeleagă și să se găsească soluții pentru problemele apărute. Fiindcă un specialist competent poate relaxa relații încordate existente între membrii familiei și poate îmbunătăți modul, în care funcționează familia respectivă pentru ca aceasta să devină o structură unitară.

Unul dintre subiectele prioritare ale domeniului consilierii familiale trebuie să vizeze în cel mai profund mod instruirea universitară și dezvoltarea unui masterat în știința privind familia sau consiliere familială în scopul pregătirii specialiștilor de profil, care ar deține cunoștințele și competențele specifice pentru a lucra cu întregul sistem al familiei. Aceasta ar permite implementarea serviciilor sociale complexe pentru familii, atât în sistemul public, cât și în cel privat.

În acest scop, în cadrul Planului de acțiuni pentru implementarea Programului a fost prevăzută asigurarea condițiilor și inițierea pregătirii specialiștilor de consiliere în problemele familiei. În anul de studii 2011/2012 la Universitatea de Stat din Moldova a fost inițiat Programul de Masterat în Consiliere pentru probleme de familie la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, absolvenții urmînd să activeze în calitate de consilieri de familie.

PRACTICA DE SPECIALITATE

I. Preliminarii

Practica de master constituie o parte componentă a procesului instructiv-educativ prevăzut de planul de învățământ destinat pregătirii specialiștilor în domeniu. Practica de master asigură relația dintre pregătirea teoretică a viitorilor specialiști și activitatea lor practică, fiind totodată și veriga principală de finisare a pregătirii profesionale.

Scopul principal al practicii de master este implicarea masterandului în realizarea în mod independent a cercetării științifice (teoretice sau experimentale) conform direcției științifice alese.

II. Administrarea stagiilor de practică

Tipul stagiului	Semestrul	Perioada	Nr. ore	Evaluarea		Responsabil
				Credite	Forma	
Practica de licență	VI	Pe parcursul semestrului	120	4	Col	Catedra Științe ale Educației a USM

III. Practica de master

1) Obiectivele stagiului de practică:

- a. Argumentarea importanței sociale și științifice a investigațiilor în domeniul științelor educației;
- b. Determinarea tipurilor de cercetare științifică;
- c. Identificarea teoriilor, conceptelor cercetărilor științifice în domeniul științelor educației;
- d. Argumentarea demersului investigațional;
- e. Definirea problemei de cercetare;
- f. Selectarea sursele bibliografice necesare pentru elaborarea cadrului teoretic al lucrării;
- g. Analiza literaturii științifice la tema propusă pentru cercetare;
- h. Sistematizarea conținutului;
- i. Elaborarea proiectului cercetării științifice;
- j. Formularea aparatului științific al cercetării: obiectul, scopul, ipoteza și obiectivele cercetării, baza metodologică a cercetării, valoarea teoretică și aplicativă a lucrării;
- k. Elaborarea design-ului experimental al cercetării;
- l. Selectarea metodelor adecvate tipului de cercetare;
- m. Prelucrarea datelor experimentale ale cercetării (cantitativă și calitativă, statistico-matematică);
- n. Interpretarea și evaluarea rezultatelor din punct de vedere teoretic și aplicativ;
- o. Redactarea conținutului lucrării științifice respectând cerințele de rigoare;

- p. Argumentarea corectitudinea concluziilor efectuate și a rezultatelor obținute;
- q. Respectarea normelor etice și cerințelor științifice în realizarea și prezentarea rezultatelor cercetării științifice.

2) *Unitățile/organizații de realizare a practicii* (Organizații bugetare sau din sectorul privat cu atribuții în domeniu):

- Direcția de asistență socială și protecție a familiei (raionale, municipale),
- Centre maternale,
- Centre multifuncționale,
- Centre de protecție și asistență a victimelor violenței în familie,
- Centre de protecție și asistență a victimelor traficului de persoane și a potențialelor victime ale traficului de persoane,
- Centre de plasament,
- Centre de cercetări demografice,
- Serviciul privat/independent de consiliere familială,
- Centre de triere, etc.

3) *Produsele activității masterandului stagiar*

În cadrul practicii de master, masterandul realizează cercetarea cu caracter teoretic și/sau aplicativ stabilind eventual problema cercetării, frecventează consultațiile conducătorului științific, prezintă rezultatele activității de cercetare conform graficului stabilit în comun.

Practica de master se încheie cu susținerea preventivă a tezei de master la Ședința Catedrei Științe ale Educației a USM. În cadrul ședinței masterandul prezintă rezultatele preliminare ale cercetării care ar corespunde cu finisarea cadrului teoretic, experimentului psihologic/psihopedagogic, prelucrarea cantitativă a datelor. Practica de master este evaluată cu notă la susținerea finală. Evaluarea practicii realizate se efectuează în conformitate cu Grila de evaluare a tezei de master.

La finalizarea tezei de master, conducătorul științific analizează conținutul tezei și corespunderea acesteia cu cerințele înaintate de Ghid, întocmind un aviz în care menționează aspectele pozitive, dar și obiecțiile și neajunsurile, evaluând, totodată, cu notă teza prezentată.

În caz de plagiat, conducătorul științific va consemna acest fapt în avizul său și va propune neadmiterea tezei de licență la susținere.

ACTIVITĂȚEA CONSILIERULUI DE FAMILIE

I. În scopul reglementării încadrării specialiștilor de consiliere familială în câmpul muncii, prin Ordinul Ministrului muncii, protecției sociale și familiei nr. 694-p din 27 decembrie 2012, publicat în Monitorul Oficial nr. IX-21, art.52, a fost inclusă ocupația "*consilier de familie*" (codul 263506) în Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova, conform Clasificării Internaționale Standard a Ocupațiilor.

Clasificatorul Ocupațiilor include Grupa de bază nr.2635 „*Specialiștii în asistență socială și consiliere*”.

În linii generale, Clasificatorul prevede că specialiștii în asistență socială și consiliere oferă îndrumare și consiliere persoanelor fizice, familiilor, grupurilor comunităților și organizațiilor ca răspuns la dificultățile personale și sociale. Consilierii ajută beneficiarii de servicii de consiliere să dezvolte abilități și să aibă acces la resursele și serviciile suport, necesare pentru a răspunde problemelor cauzate de șomaj, sărăcie, dizabilitate, dependență, comportament infracțional și delinvent, probleme conjugale și de altă natură.

Astfel, sunt inițiate condiții pentru desfășurarea activității profesionale a consilierului de familie, a cărui preocupări de bază va consta în realizarea diferitor intervenții, inclusiv prin terapii de familie, pentru a ajuta familiile sau membrii acestora, cum să înțeleagă și să îmbunătățească modul în care interacționează între ei în vederea soluționării problemelor, conflictelor. În acest spațiu de funcționare, întreaga familie este pusă sub monitorizare, deoarece implică o concepție complet nouă privind comportamentul persoanei, iar consilierea familială este organizată pe contextul relațiilor interpersonale.

În general, terapia de familie întărește comunicarea dintre membrii unei familii, promovează relațiile interpersonale sincere și le optimizează, dezvoltă capacitatea familiilor de a învăța să facă față problemelor, contribuind la creșterea flexibilității rolurilor în familie. Consilierul de familie trebuie să vadă colectivitatea familială ca fiind mai mult decât o comunitate de persoane separate, ci ca un sistem organic, ale cărui părți funcționează într-un anumit fel, ce depășește cadrul de caracteristici individuale.

II. Preocupările de bază ale unui consilier de familie

S-a constatat, cu regret, că uneori familia generează condiții: ce subminează încrederea în sine a copiilor, nefericirea și disperarea persoanelor mai în vârstă, ori mai neputincioase, fiind situații ce limitează autonomia și independența acestora, induce nesiguranță, percepții amenințătoare asupra concepțiilor propriei vieți.

În aceste cazuri, un rol deosebit de important revine procedurii de consiliere a familiei, care intervine cu un mod profesionist de rezolvare a conflictelor și disensiunilor survenite. Consilierea familiei poate ajuta în probleme de genul: conflicte și neînțelegeri, dificultăți de atitudine în familie, gelozie, infidelitate, abuz sau violență emoțională, agresare fizică, situații de criză, dificultăți cauzate de o boală fizică sau psihică a unui membru din familie, comportamentul deficient al copilului, inegalități de gen ș.a.

De consilierea prin terapia de familie poate beneficia orice persoană sau grup familial, care dorește să-și îmbunătățească relațiile, în care scop consilierul va exercita următoarele activități:

1. Consilierea familială este o forma de consiliere psiho-socială, care aduce împreună membri unei familii pentru a rezolva problemele pe care ei le au în comun. Este o intervenție bazată pe credința, că familiile sunt cea mai puternică resursa a persoanelor în încercarea de a face față cu succes celor mai multe dificultăți de ordin psihologic, medical, social;
2. Profesionalismul consilierului și esența terapiei de familie rezidă în faptul că deține capacitatea de a convoca familia împreună: bărbatul și femeia, părinții și copiii, alți membri, pentru a transforma interacțiunile lor, având scopul

depășirii dificultății prin a înțelege propria participare în problemele, care îi afectează;

3. Consilierul familiei lucrează cu toate dificultățile, ce afectează un om la un moment dat, precum și cu sistemele din care aceasta face parte (individual, în cuplu sau familie), și face posibilă rezolvarea, deoarece un simptom este tratat împreună cu contextul în care se produce, în baza faptului că a lucra cu sistemul întreg înseamnă a da importanță tuturor membrilor familiei și a lua în considerare dimensiunile personale ale experienței lor;
4. Fiecare dintre noi aparține la un moment dat unui sistem de relații: familie, prieteni, profesie, educație, religie, cultura etc. Din acest motiv, consilierii de familie utilizează în terapia de familie metode sistemice de abordare a cazului, se gândesc la oameni în termenii relației lor cu ceilalți, deoarece oamenii se influențează (pozitiv sau negativ) într-un sistem relațional;
5. Terapia de familie este necesară când relațiile din cadrul familiei generează tulburări emoționale, conflicte, suferințe, atât copilului și părinților, cât și altor rude ce conviețuiesc într-un sistem familial. O astfel de terapie ajută pe fiecare membru al familiei să-și înțeleagă propriile nevoi emoționale și modul în care acestea se leagă de ale celorlalți membri;
6. Rolul consilierului de familie este să valorifice forțele proprii ale beneficiarului de consultare în vederea depășirii situațiilor de criză. Atenția este îndreptată spre interacțiunile și comunicarea din cadrul familiei, urmărindu-se capacitatea membrilor de a comunica eficient și adecvat, de a face față situațiilor dificile pe care le parcurg;
7. În terapia de familie exercitată de consilierul pregătit adecvat, familia este tratată ca un întreg. De exemplu, adolescentul care consumă droguri, sau copilul a devenit imposibil de gestionat, acesta este purtătorul de simptom al familiei sale, exprimat în consum de droguri sau alte probleme de comportament. Aceste probleme indică, cel puțin în parte, că se mai întâmplă și altceva în cadrul familiei, ce impune efortul consilierului de a-l scoate la iveală și a găsi calea de rezolvare;
8. Dacă vreo unul dintre membrii familiei prezintă o tulburare serioasă ce necesită tratament separat, consilierea de familie poate fi folosită în combinație cu acest tratament (medicație, psihoterapie individuală), fiind direcționată la rezolvarea conflictelor, ce întrețin tulburarea;
9. Principiul de bază aplicat în practica de consiliere a familiei, constă în faptul că specialistul nu judecă și nici nu va fi de partea vreunui dintre membrii familiei. El are menirea să poată ajuta familia să regăsească ceea ce o unește și să elimine ceea ce o dezbină;

10. Consilierul, în vederea desfășurării corecte a ședințelor de consiliere, va depune efort pentru a forma un mediu de încredere reciprocă în relația cu persoana sau familia consultată, iar informația privind ședințele realizate are caracter confidențial;
11. Orice consilier de familie cu drept de activitate în domeniul public sau libera practică activează în conformitate cu un regulament al serviciului de consiliere a familiei, deține drepturile și exercită funcțiile prevăzute în fișa postului de consilier, având obligația să respecte principiile și standardele etice ale profesiei.

III. Unitățile/organizațiile în care poate activa consilierul de familie (organizații bugetare sau din sectorul privat cu atribuții în domeniu):

- Direcția de asistență socială și protecție a familiei (raionale, municipale),
- Centre de tineret,
- Centre maternale,
- Centre multifuncționale,
- Centre de protecție și asistență a victimelor violenței în familie,
- Centre de protecție și asistență a victimelor traficului de persoane și a potențialelor victime ale traficului de persoane,
- Centre de plasament,
- Centre de cercetări demografice,
- Serviciul privat/independent de consiliere familială,
- Centre de triere,
- Organizații non-guvernamentale etc.